

Handläggare
Linn Ljunglöf
Telefon: 08-50818122

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2024-06-13

Motion (L) om fler biståndsbedömda trygghetsboenden för äldre

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på en motion från Jan Jönsson, Liberalerna, om fler biståndsbedömda trygghetsboenden för äldre.

Sammanfattning

Jan Jönsson (L) föreslår i en motion till kommunfullmäktige utbyggnad av biståndsbedömda trygghetsboenden. Han menar att de biståndsbedömda trygghetsboendena för äldre behöver utökas då de utgör ett viktigt boendeanternativ till ordinärt boende och heldygnsoomsorg på vård- och omsorgsboende.

Förvaltningen anser att den fortsatt prioriterade boendeformen i staden, för äldre, ska vara icke biståndsbedömda trygghetsboenden, seniorbostäder. Seniorbostäder är den boendeform som dels ligger linje med den nya socialtjänstlagens intentioner om tidiga insatser och fler icke biståndsbedömda alternativ, dels utgör den boendeform som har bäst förutsättningar för att möta de äldres behov av tillgängliga, ändamålsenliga bostäder med närhet till kollektivtrafik, service och med rimliga hyror.

I pensionärsrådets synpunkter på motionärens förslag framgår att de liksom förvaltningen anser att icke biståndsbedömda trygghetsboenden, seniorbostäder, är den boendeform som behöver prioriteras för en utbyggnation inom staden.

Förvaltningen gör bedömningen, utifrån ovanstående resonemang, att en satsning på fler biståndsbedömda trygghetsboenden inte är ändamålsenligt och anser att staden fortsatt ska fokusera på utbyggnaden av seniorbostäder.

Bakgrund

I en motion till kommunfullmäktige föreslår Jan Jönsson,

Liberalerna, att en utredning tillsätts för behovsbedömning och analys avseende utbyggnad av biståndsbedömda trygghetsboenden och för att undersöka möjligheten av LOV-system för privata aktörers etablering. Riktlinjerna för biståndsbedömning av insatsen föreslås också ses över med särskilt fokus på målgruppen 85 år och äldre.

Kommunstyrelsen har remitterat motionen till ett antal instanser, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senaste den 20 augusti 2024.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för äldreomsorg. Synpunkter har inhämtats från nämndens pensionärsråd, bifogas separat i sin helhet.

Remissen i sammanfattning

I motionen lyfter Jan Jönsson nyttan av olika typer av mellanboenden för äldres trygghet och hälsa. Mellanboenden även kallade trygghetsboende finns i olika former, biståndsbedömda (servicehus) och icke-biståndsbedömda (seniorbostäder). Han menar att de biståndsbedömda trygghetsboendena för äldre behöver utökas då de utgör ett viktigt boendalternativ till ordinärt boende och heldygnsomsorg på vård- och omsorgsboende. Detta då äldre som lever i utsatthet annars riskerar att hamna mellan stolarna och för att seniorbostäder inte tillgodoser den service- och omsorgsnivå som behövs för ett friskare åldrande.

I motionen lyfter han att de befintliga biståndsbedömda servicehusens lokaler sedan länge har ett känt renoveringsbehov och föreslår att dessa moderniseras genom införande av biståndsbedömda trygghetsboenden.

Utifrån ovanstående resonemang föreslår motionären att kommunfullmäktige beslutar:

1. att Kommunstyrelsen, Äldrenämnden och Stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att ta fram en marknadsanalys och behovsbedömning inför en framtida utbyggnad av biståndsbedömda trygghetsboenden.
2. att utreda ett LOV-system för att möjliggöra privata aktörer att etablera sig och erbjuda biståndsbedömda trygghetsboenden för äldre.
3. att riktlinjerna för biståndsbedömning i syfte att bevilja trygghetsboende som insats ses över med särskilt fokus på gruppen äldre 85+.

Förvaltningens synpunkter och förslag

I april 2019 ändrades socialtjänstlagen, SoL, i ett förtydligande om kommunernas möjlighet att inrätta en särskild boendeform för äldre, biståndsbedömt trygghetsboende som regleras i 5 kap. 5 § tredje stycket SoL. Det är frivilligt för kommunen att inrätta denna typ av boende. Enligt Inspektionen för vård- och omsorg, IVO, beskrivs biståndsbedömt trygghetsboende enligt följande: *Biståndsbedömda trygghetsboenden är avsedda för äldre personer som har ett omvårdnadsbehov som understiger heldygnsvård, men som inte längre upplever det som tryggt att bo kvar i det egna hemmet. Ett ytterligare syfte är att bryta oönskad isolering.*¹

Enligt uppgifter från Boverket uppgav 23 kommuner att de har inrättat biståndsbedömt trygghetsboende år 2022. Av resterande 253 uppgav 44 att boendeformen behövs och 125 att de inte ser något sådant behov.

Inom Stockholms stad är servicehus den biståndsbedömda boendeform som liknar definitionen av trygghetsboende. Servicehus består av enskilda lägenheter med stöd av trygghetslarm och tillgång till viss gemensam service och gemensamma lokaler. Inom servicehus finns också tillgång till sjuksköterska, arbetsterapeut och fysioterapeut. Behövs stöd och omsorg finns möjligheten att ansöka om hemtjänst kopplat till boendet.

Stadens servicehuslägenheter har successivt minskat i antal under flera år på grund av en sjunkande efterfrågan.² Till följd av tomma platser och behov av fastighetsrenoveringar har flera avvecklingar eller omstruktureringar genomförts till seniorbostäder.

Seniorbostäder är benämningen på de trygghetsboenden som inte kräver biståndsbeslut utan förmedlas via bostadsmarknaden särskilt avsedda för personer över en viss ålder. Det är oftast lägenheter med god tillgänglighet och med tillgång till gemensamma lokaler för social samvaro. Vid behov av vård och omsorg får den enskilde vända sig till kommunen eller sjukvården. Förmedling av seniorbostäder i hyresrätt förmedlas bland annat genom Stockholms stads bostadsförmedling. De förmedlingsregler som gäller är att seniorbostäder förmedlas till den som är 55 eller 65 år eller äldre och står i bostadsförmedlingens kö. Prioriterad förmedling ger företräde i kön vid förmedling av Micasas seniorlägenheter. Reglerna gäller för den över 65 år som är folkbokförd i Stockholm

¹ <https://www.ivo.se/vard-omsorgsgivare/tillstand/sol-verksamheter/bistandsbedomt-trygghetsboende/>

² Stockholms stads Äldreboendeplan 2024

sedan två år och som känner sig ensam och orolig eller som på grund av nedsatt rörlighet har svårt att bo kvar i sin nuvarande bostad. Intyg krävs från vårdpersonal i Region Stockholm eller av biståndshandläggare anställd av Stockholms stad. För personer över 85 år krävs inget intyg.

Den 1 juli 2025 träder den nya socialtjänstlagstiftningen i kraft. Den nya lagen bygger på utredningen *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag SOU 2020:47*. Utredningens större förslag handlar om förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst, övergripande planering och planering av insatser, kunskapsbaserad socialtjänst och möjligheten att tillhandahålla insatser utan föregående behovsprövning.³ Socialtjänsten reformeras för att kunna möta dagens och framtidens samhällsutmaningar samt den demografiska utvecklingen. Omställning innebär att socialtjänsten skiftar fokus till ett mer förebyggande arbete och tidiga insatser.

I äldreomsorgens årsrapport för år 2023⁴ lyfts vikten av att skjuta fram behovet av särskilt boende för att klara framtidens äldreomsorg. Då är det viktigt att äldre personer bor i bostäder som möter både behov och efterfrågan. Eftersom många äldre idag bor i otillgängliga bostäder i befintligt bostadsbestånd behövs en ökad rörlighet. Dels genom att det befintliga bostadsbeståndet utnyttjas mer effektivt där tillgängliga bostäder används till de med störst behov, dels genom att fler välplanerade seniorbostäder tillförs genom nyproduktion.

Att kunna erbjuda äldre personer bostäder som är väl lämpade att bo kvar i långt upp i åldrarna innebär stora investeringar för staden. Med ökande kostnader för nyproduktion och ombyggnation krävs tydlig inriktning och prioritering av resurser samt en avvägning av det på sikt mest resurseffektiva alternativet.

Förvaltningen gör utifrån ovanstående bedömningen att den fortsatt prioriterade boendeformen i staden, för äldre, ska vara seniorbostäder. Seniorbostäder är den boendeform som dels ligger linje med den nya socialtjänstlagens intentioner om tidiga insatser och fler icke biståndsbedömda alternativ, dels utgör den boendeform som har bäst förutsättningar för att möta de äldres behov av tillgängliga, ändamålsenliga bostäder med närhet till kollektivtrafik, service och med rimliga hyror.

³ <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2020/08/sou-202047/>

⁴ Äldreomsorgens årsrapport 2023, Stockholms stad, s.18

Förvaltningen anser vidare att seniorbostäder som boendeform ger förutsättningar att tillgodose behoven hos särskilt utsatta äldre vad avser tillgänglighet och trygghet. Möjlighet finns att välja ett boende med tillgång till aktivitetscenter där sociala aktiviteter erbjuds och personal finns på plats vissa angivna tider. Boendeformen ger också den enskilde möjligheten att själv i ett tidigt skede välja att flytta till ett utifrån behov anpassat boende.

I pensionärsrådets synpunkter på motionärens förslag framgår att de liksom förvaltningen anser att icke biståndsbedömda trygghetsboenden, tillika seniorbostäder, är den boendeform som behöver prioriteras för en utbyggnation inom staden.

Förvaltningen anser utifrån ovanstående resonemang att motionärens samtliga förslag till kommunfullmäktige inte bör verkställas och att staden istället fortsatt ska fokusera på utbyggnaden av seniorbostäder.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Första stadsdelsförvaltning

Jonas Wilhelmsson
Avdelningschef
Första stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Pensionärsrådets synpunkter på remissen.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2024-05-17
Jonas Wilhelmsson, Avdelningschef	2024-05-17